

El guió de Carod

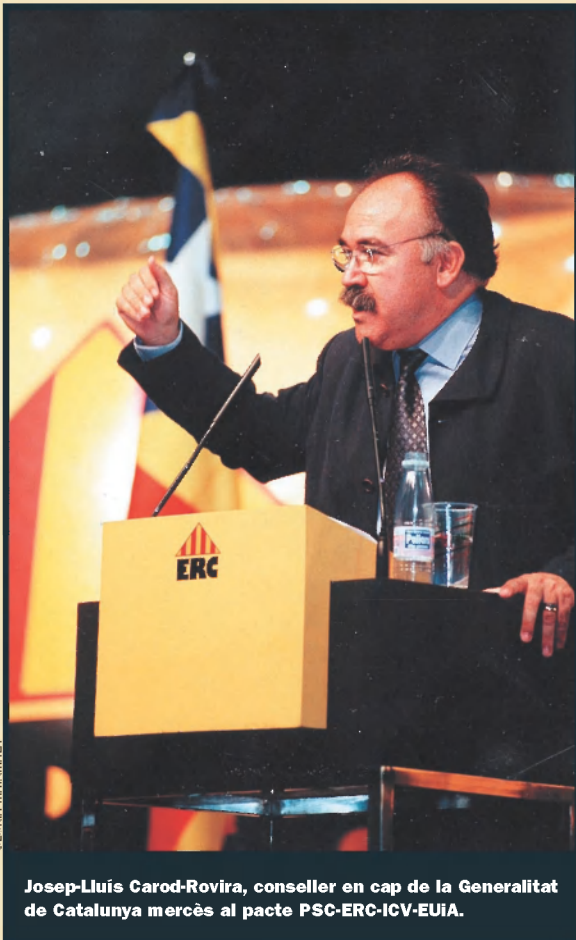
XAVIER BRU DE SALA
“Esquerra es va trobar amb una oportunitat única, i no prevista, de complir el somni de tot nacionalista d'esquerres. Demostrar que nacionalista i de dretes no pot ser, que l'alliberament nacional –i trio la paraula a consciència– tan sols pot ser obra de les classes populars. Ara veurem fins a quin punt la vella tesi del PSAN, el guió de Carod, es fa realitat”

De la mateixa manera que ICV representa un espai i un projecte polític amb personalitat pròpia, però que, com un acordió, sembla destinat a créixer i encongrir-se al ritme de les empenyades o les aquiescències de segments importants de l'electorat socialista, ERC estava predestinada, segons el guió de Pujol, a fer la mateixa funció en relació a CiU. Ara que, amb la guerra d'Iraq, el creixement dels moviments antiglobalització i la tebior general de la socialdemocràcia, hi ha hagut una certa eferescència de la protesta il·lustrada, Saura n'ha recollit uns beneficis, en detriment dels resultats del PSC. De manera semblant, després de vuit anys de col·laboració íntima entre CiU i el PP, i de l'últim error de Pujol i primer de Mas, que no van saber allunyar-se a temps de l'ombra furibunda d'Aznar, i prefigurar així un pacte amb ERC que ara hauria pogut tenir continuïtat, els sectors menys proclius a la baixada constant de calces catalanes davant el poder central han votat ERC per donar un missatge a CiU, de manera que si Mas i Duran l'entenien, aquests vots podien tornar a la casa mare. No és que Carod i el seu equip no tinguessin projecte, ideari i tarannà, és que estaven condemnats a fer la funció de coixí dels vots de protesta convergents (en el cas que n'hi hagi, com ara, és clar). Aquest esquema no preveia cap diferència entre ICV i ERC en relació a PSC i CiU. Però n'hi havia una, i de la major importància, com s'acaba de veure. És que els de Saura no tenen cap possibilitat d'escapar-se del guió que els defineix paper i destí en la vida política. I com que no se'n poden escapar, l'assumeixen de forma explícita (a més d'haver culminat amb èxit un procés de transformació que esborra tota vel·leïtat neocomunista i situa ja Iniciativa, de manera plena, entre les esquerres europees de la tradició verda i alternativa). El resultat d'ICV serveixen tan sols per a mesurar la força, sempre variable, de la samuga social que estira els socialistes cap a l'esquerra. Com

més vots tinguin, prometen i compleixen, més burxaran els socialistes perquè no siguin tan socialdemòcrates, no facin tant d'esquerra de la dreta i no enyorin tant el centre. És clar que els seus vots tan sols són útils, o es preveu que puguin ser-ho, en la mesura que les perspectives de governar de les esquerres es consolidin. En cas de dubte, la llei electoral disposa que més val renunciar a una part de les exigències per tal de no dividir el vot i incrementar les possibilitats de Govern progressista, ni que sigui descafeïnat.

Mutatis mutandis, el cas serveix per a il·lustrar la relació històrica entre CiU i ERC, el paper que el guió del nacionalisme en versió pujolista tenia reservat a ERC: sac de vots de la mesocràcia catalanista que s'ofèn quan CiU es deixa donar pel sac al mig de l'escenari, i a sobre en dona les més galants mercès. Com més empenyats, més vots per a Esquerra, amb la funció periòdica de salvar la dignitat de la porta de servei d'aquesta minyona d'Espanya que s'anomena pujolisme. Un cop acabada la missió, el lloc d'Esquerra és callar, o baladrejar sense eco, i esperar la següent sodomització a què se sotmeti la devota pubilla montserratina. Doncs bé, Carod-Rovira, al moment de ser cridat a sortir a l'escenari a recitar el seu monòleg, ha agafat el guió que li havien escrit, i que els seus antecessors acceptaven de bon grat, l'ha fet miques i ha dit el seu monòleg, escrit per ell. I ha resultat que era del tot diferent. On s'és vist! Intolerable! Traïció!

En efecte, la major part dels onze esccons que ERC ha obtingut de més, han respost al guió de la dialèctica d'empenyada i missatge de protesta per l'estovament excessiu de CiU davant l'espanyolisme galopant. Si CiU hagués fet el canvi quan Carod va oferir-los, fa tres anys l'última oportunitat per fer-ho, el traspàs hauria estat força menor: tot i les noves generacions, el moviment social de fons en direcció al nacionalisme és lent, força més lent del que suggereixen les urnes, és dir que hi ha molt de cir-

Josep-Lluís Carod-Rovira, conseller en cap de la Generalitat de Catalunya mercès al pacte PSC-ERC-ICV-EUiA.

se l'ha endut a l'altre costat de l'escenari. No li ha estat gens fàcil, però ho ha fet. Cal distingir, abans de donar als que el condemnen més raó de la que tenen –i la tenen tan sols com a primera reacció–, entre les qüestions del procés negociador, els càlculs sobre el poder, present i futur, i el fons de la jugada. Si els resultats han fet possible una doble majoria, bloc nacional o bloc d'esquerres, hauria estat força innocent, per part de qui havia de triar, expressar les seves preferències mentre els processos de negociació no estiguessin molt avançats. Si et tanques una porta, segur que a l'altra banda et fan uns tractes més gausos. Engany o no, això és elemental. Fins que Montilla va aconseguir que el PSOE s'hi posés bé –mitjançant l'argument que més valia no girar-s'hi

cisió, sinó que acceptava la que tocava. Un pacte PSC-ERC, en canvi, deixa ben clar que són els republicans que, venent resistències i malgrat els mals resultats de Maragall, el situen a la presidència de la Generalitat. Amb les esquerres al Govern, queda clar també que el referent del nacionalisme al poder es diu Carod-Rovira, mentre que si el president fos Artur Mas, Carod no hauria estat, per al món nacionalista, altra cosa que un ajudant de rang. En política, l'agraïment no existeix ni quan ho sembla. Però sempre és molt més manejable, o molt menys immanejable, un president que sap que depèn de tu, que ha perdut, que l'has enlairat, i a qui sempre el pots deixar caure, que un altre president, guanyador, a qui no li passa pel cap que tinguis una altra opció a part d'ell, ni doncs que el puguis fer fora, perquè ajudant-lo no fas més que complir el teu deure, ideològic i històric.

Ara bé, més enllà de totes aquestes consideracions, hi ha una qüestió estratègica de fons, que també cal considerar, o que cal considerar de totes totes. Abans del 16-N, el pronòstic general oferia per a l'endemà un panorama en què només seria possible el pacte d'esquerres. CiU i PP deixaven de sumar.

Això estava clar –i l'allunyament d'aquest gravíssim perill va ser la clau de la victòria de Mas–. També deia que la possibilitat de sumar seixanta-vuit escons nacionalistes era molt remota, així com que Maragall obtindria més diputats que Mas. Les dues últimes previsions no es van aconseguir, de manera que Esquerra es va trobar amb una oportunitat única, i no prevista, de complir el somni de tot nacionalista d'esquerres. Demostrar que nacionalista i de dretes no pot ser, que l'alliberament nacional –i trio la paraula a consciència– tan sols pot ser obra de les classes populars. Ara veurem fins a quin punt la vella tesi del PSAN, el guió de Carod, es fa realitat.

cumstancial en l'ascens d'ERC. Posem que CiU ha perdut nou diputats cap a Esquerra i un cap al PP (i que el PSC n'ha perdut sis cap a ICV, dos cap al PP i dos cap a Esquerra). Deixant per analistes, o obscurantistes, més avesats que no pas jo a escrutar l'inescrutable, i explicar causa i motiu de tanta pèrdua socialista, en totes direccions i força més de fons, o menys circumstancial, que la baixada de CiU, deixarem clar que l'allau de vots que han plogut sobre Carod provenen de forma primordial de la relació Pujol-Aznar, de com Aznar l'ha feta impossible i Pujol ha aguantat més enllà de tots els límits. L'increment d'ERC s'explica sobretot en clau nacional, no per la dialèctica dreta-esquerra.

Ara bé, i aquí hi ha el pinyol de la qüestió, Carod ha agafat el sac de vots i

d'esquena, perquè el PSC faria de totes maneres el que calgués per pactar amb ERC–, no va estar clar que l'opció preferida podia ser la real. S'havien doncs de deixar l'altra porta oberta, a més de donar temps perquè els ecos de la victòria de Mas, molt més victòria per inesperada, s'anessin apaivagant (cal dir que amb la col·laboració del mateix Mas, que va desaparèixer de l'escena als moments clau en comptes de focalitzar l'atenció pública cap a les seves propostes). Sobre les quotes de poder, cal dir que Mas podia haver fins i tot pujat l'oferta, però que en cap cas Carod podria exercir el mateix poder amb un que amb l'altre. No es tracta tan sols de manar, sinó del cas que et facin. Amb un pacte Carod-Mas no s'hauria visualitzat de cap manera que ERC prenia una de-

Xavier Bru de Sala és escriptor